

ירושלים של זהב (גליונית מזכרת)

Jerusalem of Gold (souvenir sheet)

אייר התשס"ח - 5/2008 - 801

גליונית המזכרת מודפסת בשילוב של זהב אמיתי 22 קאראט

כששב רבי עקיבא הביתה, כשהוא מפורסם כמורה הלכה ומלווה ב-12 אלף תלמידים, חזר בו כלבא שבוע מהחלטתו לגרש את בתו, והעניק לבני הזוג מחצית מהונו העצום.

רבי עקיבא זכר את הבטחתו לרחל, והתלמוד מציין כי קנה לאשתו האהובה "עיר של זהב" (אבות דרבי נתן ו'). כתר זה היה יקר כל כך, עד שאפילו אשת רבן גמליאל נשיא הסנהדרין נתקנאה ברחל, והתלוננה בפני בעלה על שאינו קונה לה כתר דומה (ירושלמי, שבת פ"ו, א).

חכמי התלמוד, שהתלבטו בשאלה מה הייתה צורתו של התכשיט היקר, נענו על-ידי חכמי קיסריה כי המדובר בכתר זהב הנראה כמו חומה של עיר. כתר כזה מוכר כיום ממספר מקורות בעולם העתיק, ובחפירות ארכיאולוגיות התגלו פסיפסים ופסלים של נשים ולראשן כתר בדמות חומה של עיר מבוצרת.

בימי בית שני נהגו כלות לענוד ביום חופתן כתר "ירושלים של זהב" כחלק מלבוש הכלולות החגיגי. לאחר דיכוי המרד הגדול וחורבן בית המקדש, הטיל הקיסר הרומאי אספסיאנוס שורה של גזירות נגד חוקי היהדות, ובין היתר אסר על כלות לענוד את הכתר בטקס נישואיהן.

עם השנים הביטוי "ירושלים של זהב" השתכח מן התודעה, עד אשר החזיר שירה של נעמי שמר את הביטוי למרכז הבמה.

עיצוב הבול שבגליונית מבוסס על העיצוב של בול 40 שנה לאיחוד ירושלים, שהונפק במאי 2007.

במוצאי יום העצמאות בשנת 1967 הושמע לראשונה בפני הציבור בישראל שירה של נעמי שמר "ירושלים של זהב". הביצוע המיוחד של שולי נתן, והמילים מלאות הגעגועים לעיר העתיקה הכבושה בידי הירדנים, מצאו חן בעיני הציבור. כשלושה שבועות מאוחר יותר, כאשר שוחררה ירושלים העתיקה במלחמת ששת הימים, קיבל השיר משמעות עמוקה עוד יותר בדעת הקהל הישראלית, עד שהיה מי שהציע להפוך את השיר להמנון מדינת ישראל.

יחד עם השיר התפרסם גם הביטוי "ירושלים של זהב", ורבים סברו כי הוא מתאר את הזהב המצפה את כיפת הסלע שעל הר הבית, או את צבען הזהוב של אבני הבתים בירושלים לאור הזריחה.

מקורו של הביטוי קדום בהרבה, והוא מצוי בתלמוד. במסכת נדרים (דף נ', עמוד א') מסופר על רבי עקיבא, שבצעירותו היה חסר השכלה ועבד למחיתיו כרועה צאן אצל כלבא שבוע, אחד מעשירי ירושלים. רחל, בתו של כלבא שבוע, התאהבה ברבי עקיבא ונישאה לו למרות התנגדות אביה, שהדיר אותה מנכסיו.

הזוג הצעיר נאלץ להתגורר במתבן, בעוני ובחוסר כל, ובבוקר, כאשר סייע רבי עקיבא לרעייתו ללקט את התבן שנאחז בשערה, הבטיח לה שיום יבוא ויקנה לה את התכשיט היקר מכל, כתר ושמו "ירושלים של זהב".

בתלמוד מסופר כיצד עוודת רחל את בעלה ללמוד תורה, ואף מכרה את שערה על מנת לממן את לימודיו. רחל המשיכה לעשות כך בנאמנות במשך 24 שנים, בעוד רבי עקיבא ישב בכיתה עם ילדים קטנים ולא התבייש ללמוד בשקדנות ובהתמדה עד שהפך לגדול בתורה.

Jerusalem of Gold

Genuine 22 karat gold is integrated into the printed souvenir sheet

The Israeli public first heard Naomi Shemer's song "Jerusalem of Gold" at the close of Independence Day 1967. They warmly received Shuli Natan's extraordinary performance and the words so full of yearning for the Old City conquered by the Jordanians. Some three weeks later, when the Old City of Jerusalem was liberated in the Six Day War, the song achieved an even deeper meaning in Israeli public opinion. There were even those who suggested making it Israel's national anthem.

Along with the song, the phrase "Jerusalem of Gold" became well known and many thought that it described the gold plating on the Dome of the Rock atop the Temple Mount or the golden hue of Jerusalem's stone houses in the light of sunrise.

The source of the phrase is actually much more ancient and it appears in the Talmud. The Tractate of Vows (50:1) tells of Rabbi Akiva, who was uneducated in his youth and earned his living working as a shepherd for Kalba Savua, one of the richest men in Jerusalem. Rachel, Kalba Savua's daughter, fell in love with Rabbi Akiva and married him despite opposition from her father, who dispossessed her.

The impoverished young couple was forced to live in a hayloft. In the mornings, when Rabbi Akiva helped his wife collect the hay that clung to her hair, he promised her that one day he would buy her a most precious piece of jewelry, the crown called "Jerusalem of Gold".

The Talmud tells how Rachel encouraged her husband to study the Torah and even sold her hair in order to pay for his studies. Rachel continued to do so faithfully for 24 years, while Rabbi Akiva was not ashamed to sit in class with small children and continued to study diligently and persistently until he became a great Torah scholar. When Rabbi Akiva returned home as a well known teacher of Halacha (Jewish law) and accompanied by 12,000 students, Kalba Savua changed his mind about banishing his daughter and bestowed half of his immense fortune upon the couple.

חומת אירוע להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

Rabbi Akiva remembered his promise to Rachel and the Talmud mentions that he bought his beloved wife a "Jerusalem of Gold" crown (Avot of Rabbi Natan, 6). This crown was so precious, that even the wife of Rabban Gamliel, head of the Sanhedrin, was jealous of Rachel and complained to her husband that he had not bought her a similar crown. (Talmud Yerushalmi Shabbat 86:1)

The Talmud sages, when discussing the appearance of the precious piece of jewelry, were told by the sages of Caesarea that the gold crown resembled a city wall. A number of ancient sources mentioned such a crown and archeological excavations have unearthed mosaics and statues of women wearing crowns resembling the walls of the fortified city.

During the Second Temple period brides wore a "Jerusalem of Gold" crown as part of their festive wedding day attire. After the revolt was oppressed and the Temple was destroyed, the Roman Emperor Vespasian imposed a series of edicts against the laws of Judaism, one of which banned brides from wearing the crown during their wedding ceremonies.

Over time, the phrase "Jerusalem of Gold" was forgotten, until Naomi Shemer's song brought it back to the forefront.

The design of the stamp in the souvenir sheet is based on the design of the "Jerusalem - 40 Years of Reunification" stamp, issued in May 2007.

השירות הבולאי - טל: 03-5123933

שדרות ירושלים 12, תל-אביב-יפו 68021

The Israel Philatelic Service - Tel: 972-3-5123933

12 Sderot Yerushalayim, Tel-Aviv-Yafo 68021

www.israelpost.co.il * e-mail: philserv@postil.com

Issue: May 2008

Designer: Aaron Shevo

Sheet Size: 70.0 mm x 110.0 mm

Stamp Size: 40.0 mm x 30.0 mm

No phosphor bar

Printers: Cartor Security Printers,
France

Method of printing: Offset, gold embossing